

batik-kárpitjainak kiállítása Kiskunfélegyházán

1971 októberében rendezték meg Kiskunfélegyházán, a *Móra Ferenc Művelődési Központban* a makói *Balog Tünde* balladái és népdal-témájú batikjainak kiállítását. Népünk csodálatos szellemi hagyatékának művészi újjáteremtésére vállalkozott Jámborné Balog Tünde, amikor a viasszal való textilfestés ősi, keletázsiai technikájával megelevenítette népballadáink és népdalaink legszebb, legmegkapóbb jeleneteit. Tehát már maga a vállalkozás is figyelemre méltó, hiszen népünk legrégebbi szellemi emlékeit idézi fel a több ezeréves jávai textilfestés módszereivel.

Balog Tünde művészi alkotásaival minden tekintetben újat teremtett. A népballadák illusztrálását, képszerű megelevenítését már meglehetősen régóta úgyszólván kizárólagosan a fametszetekkel igyekeztek elérni. Azok stílusa ugyan jól illeszkedett a balladák gyakran szögletes, kontrasztos, művészien elnagyolt formájához. Ezt az immár hagyományossá váló kapcsolatot törték át, de mondhatjuk azt is, hogy ezt az egyoldalúságot oldották föl Balog Tünde batikjai, amelyek komor, nemegyszer rideg színeikkel, megrázó alakjaikkal és tökéletes átélésről tanúszkodó kompozíciójukkal éppolyan nagyszerűen kifejezik a valóságot a misztikummal oly csodálatosan összefogó balladái hangulatot, mint maga a szó; vagy pedig – sohasem tudok szabadulni ettől a párhuzamtól – a Kolozsváron élő nagyszerű művész, *Szervátius Jenő* fába vésett ballada-költevényei.

De újat ad Balog Tünde a batikolás technikájában is. Ez ugyanis kelet-ázsiai őshazájában, de Európában való elterjedése után is elsősorban, sőt mondhatjuk kizárólag díszítő funkciójú, iparművészeti tevékenység volt, s a földön guggolva-ülve dolgozó jávai asszonyok is ebben a műfajban alkották csodálatos szépségű, keleti hangulatú batikjaikat. A batik-technikájú viaszos textilfestésből azonban Balog Tünde teremtett képzőművészetet, mégpedig elsősorban azzal, hogy megsejtette, felismerte és kidolgozta a kétféle, ősi és népi eredetű művészet egységbe hozását.

A kiállított műalkotások szemlélői egyszerre érezhették át azt az évezredek óta halmozódó szellemi teremtő erőt, amely ezeket a népballadákat és népdalokat létrehozta, és azt a nagyszerű művészi teljesítményt, amellyel Balog Tünde megelvéenítette, képbe foglalta őket. Valóban őszinte örömünkre szolgálhatott, hogy útkereső művészekkel fölösen ellátott korunkban olyan kiállítást láthattunk, amelynek alkotója már régen megtalálta az igazi, a népből és a nemzetből fakadó művészet helyes útját.

Halász Péter

A „Röpülj-Páva” körök

I. Országos Bemutatója

A Magyar Televízió, a Kórusok Országos Tanácsa és a Pest megyei Tanács Művelődésügyi Osztálya képviselői 1972. január 12-én tartott megbeszélésükön kidolgozták az Országos Bemutató előkészítésének ütemtervét.

Az ünnepi bemutatóra, amelyet a tv is közvetít majd, 1972. augusztus 19-én és 20-án kerül sor Budapesten, a Pest megyei Tanács székházának díszudvarán.

A bemutatóra az ország 17 megyéjéből és 2 városából 1971. december 31-ig 56 páva-kör jelentkezett. További nevezéseket csak akkor fogad el a rendezőség, ha valamelyik páva-kör részvételét a kiküldő megye még indokoltan tartja.

A nevezések alakulása érdekes képet ad az egyes megyék páva-köri helyzetéről, – bár ez minden valószínűség szerint nem tükrözi eléggé a valóságos viszonyokat.

Az „élboly”-ba (5 páva-körön felüli képvisellel) 4 megye tartozik: Pest megye (14), Somogy (8), Csongrád (6), Nógrád (5 együttesel).

A *derékbadat* (2–3 benevezett együttesel) 5 megye páva-körei képviselik. Ezek: Bács-Kiskun, Hajdú-Bihar és Heves (3–3), Borsod-Abaúj-Zemplén és Szabolcs-Szatmár (2–2 együttesel).

1–1 páva-körrel vesz részt a bemutatón 8 megye: Baranya (pécsi együttesel), Békés, Fejér, Komárom, Szolnok, Tolna, Veszprém és Zala.

Nem küldött képviselőt Győr-Sopron (itt alighanem csak valamilyen „technikai hiba” lehet) és Vas.

Érdekes színlótként jelentkezik a bemutatón 2 város 1–1 páva-köre: Pécsről a Férihegyi Általános Iskola, és Budapestről a Vasutas Szakszervezet VIII. kerületi Törökves Művelődési Házának páva-köre. Az Országos Bemutatón nemzetiségi páva-körök is részt vesznek.

A benevezett együttesek közül a három rendező szerv által kiküldött, lényegében állandó összetételű szakértőkből álló bíráló bizottság válogatja ki az Országos Bemutató résztvevőit. A válogatás munkájából jelentős részt vállalt a KOTA Paraszténekkari Bizottsága.

A bemutatón részt vevő együttesek költségeit a kiküldő szervek biztosítják.

Tanulságos lenne közelebből vizsgálat alá venni a benevezett csoportok jellegét, összetételét és területi elhelyezkedését. Ezt az áttekintést a Honismereti Híradó egyik későbbi számában szeretnénk elvégezni.¹

(Szerk.)

Daloló palócok

A „jó palócok” körében nem lohadt le a népdal iránti lelkesedés az 1970-ben megrendezett nagy sikerű V. Palóc Nap óta. Az egri járásban idén is nagy érdeklődés mellett zajlik a már hagyományosnak mondható népdal-fesztivál. A járás csaknem valamennyi palóc községének dalosai beneveztek, s közülük 25 együttes jutott el a körzeti bemutatókon (Recskén, Pétervásáron és Egerben), – amelynek több mint 1000 dalos résztvevője volt! A műsorban elhangzott dalokat – a mezőcsátiak példáját követve – itt is magnószalagon rögzítették, s szakértők ítélete alá bocsátották. Így remélhető, hogy a február 20-i díszbemutatóig, amelyre az egri Gárdonyi Géza Színházban kerül sor, még sikerül több, kevésbé ismert, értékes dallal gazdagítani az együttesek repertoárját.

Reméljük hogy a vetélkedő legjobb együtteseivel találkozunk majd a Röpülj páva-körök Budapesti I. Országos Bemutatóján is; s méginkább, hogy a járási népdalversenyre ly lelkesen készülődő együttesek állandósult páva-körökként tevékenykednek tovább.

B. I.

1. Annál is inkább, mivel időközben (cikkünk kiszedése után) jelentősen megnövekedett a nevezések száma. (Győr-Sopron megyei pl. 17. Szolnok megyéből pedig 24 pávakör nevezett be.)
2. Időközben várakozáson felüli sikerrel lezajlott a fesztivál díszbemutatója (A rádió Népzenei Magazin rovata nemrégiben ízelítőt adott belőle.) A példamutató kezdeményezés bővebb ismertetésére visszatérünk.

Megalakult az érdi Művelődési Ház „Röpülj Páva-köre”

Bizonyára kevesen tudják, hogy a főváros tövében, a 30 000 körüli lakosú Érden, az ország talán legnagyobb falujában több, mint száz bukovinai székely család él, mintegy ezres lélekszámmal. Abból a népcsoportból valók azok, akik oly hosszú és keserves bujdosás után, 1941-ben végre otthonra találtak Tolna megye falvaiban. Menekülve jöttek, s nem hoztak magukkal egyebet, mint munkához szokott szívós önmagukat, és azt a csodálatos népi kultúrát, ami több száz esztendőn keresztül őriztek bukovinai számkivetettségükben. Bizony ezt is nagyon kevesen tudják róluk.

A munkalehetőség után húzódva, sokan felköltöztek közülük Erdre; a legtöbbször Budapesten dolgozik, de még ma is őrzik az elődeiktől rájuk hagyott szellemi örökséget. Hogyan is lehetne ezeket a kincseket jobban megőrizni, mint úgy, hogy közös éneklési alkalmat teremtvé, megismertessék és átadják dalukat másoknak is.

E gondolat jegyében 1971. december elején megalakítottuk egy éneklő csoportot, az érdi Művelődési Ház Röpülj páva-körét. Jelenleg több mint húszan jövéünk össze, s készülünk szorgalmasan a vasárnap délutánokat rendszeresen megtartott köri összejöveteleken. A tagok zömükben fiatalok. Mi megtanultunk több bukovinai székely, és néhány moldvai csángó dalt. A daloka részben idősebb tagtársainktól tanuljuk, főként azonban Tolnában maradt rokonoktól gyűjtjük magónszalaggal. Ez azért fontos, mert az eredeti éneklési stílus minden árnyalatát szeretnénk megtanulni és visszaadni. Azt is elképzeltük, hogy ha majd arra kerül a sor, valódi székely népviseletben lépünk a közönség elé. Szereplésünkkel elsősorban községünk művelődési életét, ünnepi műsorait szeretnénk változatosabbá, színesebbé tenni.

Szentes Jánosné
a kör vezetője

FÜGGELÉK

